

Program

van Actie

1963

van de

Anti-Revolutionaire

Partij

Ten geleide

In zijn vergadering van 6 oktober heeft het Centraal Comité het eerste ontwerp voor een Program van Aktie-1963 besproken en daarin verscheidene wijzigingen aangebracht. Voorts werd het moderamen gemachtigd het ontwerp nader uit te werken en aan de kiesverenigingen en centrales toe te zenden, ten einde voor de kiesverenigingen de gelegenheid te openen amendementen en voorstellen in te zenden. Deze toezending is geschied op 18 oktober 1962.

De Kamercentrales c.q. Provinciale Comité's hebben tussen 15 november 1962 en 2 december 1962 vergaderd om hun adviezen betreffende de amendementen en voorstellen van de kiesverenigingen vast te stellen.

Op 4 december 1962 waren deze adviezen op het bureau van het Centraal Comité ontvangen. Samen met de voorstellen en amendementen vormden zij een gestencild „boekwerk" van 200 pagina's.

Op 19 januari 1963 heeft het Centraal Comité de gehele dag besteed aan het vaststellen van een gewijzigd Program van Aktie.

Hierbij werd een niet onbeduidend aantal van de 930 amendementen, voorstellen en opmerkingen door het Centraal Comité overgenomen.

Het aldus ontstane concept is toegezonden aan alle kiesverenigingen, die voorstellen en amendementen hadden ingediend. Daarbij werd hun medegedeeld, dat zij, indien dit gewijzigd concept aan hun voorstellen en amendementen (voorzover die al niet waren ingetrokken op de vergadering van de eigen Kamercentrale) niet voldeed en het eindresultaat voor hen niet bevredigend was, ingevolge artikel 9 lid 6 van het partijstatuut een vertegenwoordiging naar het Partij Convent zouden kunnen zenden.

Door een aantal kiesverenigingen is van deze bevoegdheid inderdaad gebruik gemaakt.

Zij hebben het standpunt van hun kiesvereniging derhalve nogmaals kunnen uiteenzetten op het Partij Convent van 2 februari 1963.

Die bijeenkomst was geheel gewijd aan het voorlopig vaststellen van het Program van Aktie.

Aan het eind van de dag waren geen amendementen voor behandeling door de Deputatenvergadering meer overgebleven.

PROGRAM VAN ACTIE 1963

vastgesteld door de Deputatenvergadering van
23 maart 1963

INLEIDING

In deze tijd worden aan de samenleving rijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Zij is tevens betrokken in hevige spanningen en veranderingen en in een worsteling van de geesten van deze wereld met de Geest van het Koninkrijk Gods.

De A.R. Partij wil als Christus-belijdende partij werken in het schriftuurlijk besef, dat Gods kracht in menselijke zwakheid wordt volbracht. Van dit besef uit wil zij haar bijdrage leveren aan een goede binnenlandse politiek en aan het aandeel van ons land in een rechtvaardige en voorspoedige ontwikkeling der internationale samenleving.

Zij ziet als hoofdlijnen van een ons volk en de wereld dienend beleid:

- a. de erkenning van Gods Majesteit in en boven de stormachtige gebeurtenissen van deze tijd en van de menselijke afhankelijkheid van Zijn genade in Jezus Christus, gepaard gaande met de eis tot gehoorzaamheid aan Zijn geboden;
- b. de handhaving in een democratisch staatsbestel van de geheel eigen plaats van het ambt der Overheid, als een bijzondere, bewaurende instelling van God;
- c. het recht doen aan de eigen taak en verantwoordelijkheid der burgers, zowel individueel als in hun verschillende verbanden en contacten;
- d. een positief beleid der Overheid, gericht op vrijheid en gerechtigheid, met name op het zijn van een schild voor de zwakken;
- e. het tegengaan van een ongeremde concentratie van de overheidsmacht en een terugtreden der Overheid waar zulks mogelijk is;
- f. de bevordering van de ontwikkeling van nieuwe maatschappijvormen, waardoor een concentratie van de macht in handen van weinigen op economisch gebied wordt tegengegaan en waardoor de verantwoordelijkheid van allen, die bij economische activiteiten betrokken zijn, ook in de organisatievormen daarvan, tot haar recht komt;
- g. de bevordering van een geordende en rechtvaardige internationale samenleving in het kader van de Verenigde Naties en daarbuiten;

- h. de medewerking aan het ontstaan en tot ontwikkeling brengen van nieuwe democratische staatkundige vormen in Europees verband, ten einde een voor deze tijd doeltreffende vervulling van het overheidsambt te bevorderen;
- i. de bevordering van de samenwerking met ontwikkelingslanden en -gebieden en van het besef van roeping daartoe in onze Westerse samenleving;
- j. het samenwerken van de christelijke partijen en, waar mogelijk, het samenbundelen van politieke activiteiten van hen, die krachtens de reformatorische belijdenis van Christus' Koningschap, in de huidige geestelijke, politieke en maatschappelijke tegenstellingen, aan een gemeenschappelijk front staan;
- k. de erkenning van de geheel eigen plaats van Christus' Kerk in de wereld en tevens de bescherming van activiteiten, welke een bijdrage pogen te zijn tot het geven van een christelijke gestalte aan maatschappij en staat, zoals die o.m. in het christelijk organisatieleven tot uitdrukking komen. Deze erkenning en deze bescherming houden niet in een aantasting van de rechtsgelijkheid van alle burgers;
- l. het handhaven in het openbare en maatschappelijke leven van het eigen karakter van de zondag als dag des Heren.

Van dit alles dient doortrokken te zijn hetgeen de A.R. Partij hierna als politieke wensen stelt.

I. Internationale samenleving

De A.R. Partij is van oordeel, dat in en buiten het verband der Verenigde Naties moet worden gestreefd naar de algemene aanvaarding van een politieke basis, waarop een internationale rechtsorde kan worden gevestigd, die bekleed is met gezag en macht en die handelt naar rechtsnormen. Zolang deze rechtsorde ontbreekt, erkent zij de noodzakelijkheid en de plicht der staten in Navo-verband tot het scheppen en in stand houden van een effectief verdedigingsapparaat.

Zij erkent, dat — ook en juist vanuit nationaal gezichtspunt — deze Navo onmisbaar is en dat de Nederlandse defensie daarin moet worden ingepast, zij het ook dat de Nederlandse strijdkrachten in staat moeten blijven typische eigen nationale taken te vervullen. Nederland dient begrip te hebben voor de zware verantwoordelijkheden en verplichtingen, die onze grote bondgenoten in hun eigen, in ons aller en dus ook in ons eigen belang op zich genomen hebben.

De A.R. Partij heeft oog voor de bijzondere moeilijkheden, waar-

voor de jonge zelfstandige staten in Azië en Afrika staan bij het bepalen van hun politieke positie in de huidige wereldverhoudingen.

In het besef van de ontzaglijke dreiging der moderne wapenen, steunt de A.R. Partij elk ernstig streven naar internationale beperking van bewapening onder doeltreffende controle.

Het streven naar eenzijdige ontwapening — ook atoomontwapening — is niet aanvaardbaar. Deze ontwapening zou de Overheid de vervulling van haar roeping als zodanig onmogelijk maken.

De politieke en militaire samenwerking in het Atlantisch bondgenootschap dient uitgebreid en verdiept te worden mede door een samenwerking op economisch en cultureel gebied, die de evenwichtige groei van de vrije wereld bevordert en daardoor aan haar kracht ten goede komt.

II. Ontwikkelingslanden

De A.R. Partij acht het naast de taak van de zending een heden-daagse sociale roeping van de eerste orde, dat de naar verhouding welvarende landen, waaronder het onze, in brede zin en op belangrijke schaal samenwerken met en financiële en personele hulp verlenen aan de ontwikkelingslanden.

Deze hulpverlening dient allereerst gericht te zijn op verbetering van de sociale en economische structuur van de desbetreffende landen.

Als middelen, die daartoe dienstig kunnen zijn, komen onder meer in aanmerking:

- a. bevordering van de afzet van de produkten van die landen door uitbreiding van het wereldhandelsverkeer;
- b. doeltreffende financiële hulp;
- c. technische bijstand in de ruimste zin, met name ook door het verlenen van studiebeurzen;
- d. bevordering van particuliere investeringen in deze landen.

Een zo breed mogelijke voorlichting van ons volk omtrent de middelen, die worden aangewend, moet worden bevorderd, opdat daardoor de belangstelling voor de ontwikkelingslanden wordt vergroot en het particuliere initiatief gestimuleerd.

De A.R. Partij staat op het standpunt, dat de regering er voorts niet voor moet terugdeinzen bij de uitvoering van deze samenwerking en hulpverlening zo nodig afzonderlijke lasten aan ons volk op te leggen.

Aan in het kader van de samenwerking te verlenen bijstand behoren in beginsel geen staatkundige of handels-politieke voorwaarden te worden verbonden.

III. Europa

De A.R. Partij staat op het standpunt, dat de ontwikkeling van de Europese integratie, zoals die in de thans bestaande gemeenschappen een begin van verwerkelijking heeft gevonden, doelbewust en krachtig moet worden voortgezet.

Waarborgen moeten worden geschapen voor een doeltreffende en parlementaire controle, terwijl zowel door een samenvoeging der gemeenschappen als door directe verkiezingen voor het Europese parlement deze integratie verder moet worden voltooid.

In de komende vier jaren, die samenvallen met de tweede etappe van de Europese Economische Gemeenschap, zal naast een verdere vrijmaking van het onderlinge handelsverkeer, vooral aandacht moeten worden geschonken aan de verdere totstandkoming van een echt gemeenschappelijk beleid op economisch en sociaal terrein.

Deze integratie moet voorts worden uitgebreid door de toetreding van Engeland en andere Europese landen, met dien verstande, dat geen condities worden aanvaard, die aan de wezenlijke opzet van de verdragen van Rome afbreuk doen.

De ontwikkeling dient voortgang te vinden naar een algemeen-politieke federatie. Bij de onderhandelingen daarover moet men uitermate voorzichtig zijn met organisatievormen, die worden ingegeven door krachten, welke van een werkelijke integratie afkerig zijn en die in wezen alleen Europese samenwerking wensen op zuiver interstatelijke en inter-gouvernementele basis.

Indien daaromtrent thans nog geen overeenstemming kan worden bereikt tussen de deelnemende landen, is het beter inzake de verdere politieke vormgeving van de Europese integratie nog enig geduld te betrachten dan een weg in te slaan welke averechts is aan die, welke reeds is betreden.

In de ontwikkeling van dit alles dient ernstig aandacht te worden geschonken aan een evenredige behartiging van de Nederlandse belangen.

IV. Betrekkingen met Indonesië

De A.R. Partij is van mening, dat wat betreft de internationale verhoudingen, ons land in het bijzonder die met Indonesië ter harte moeten gaan. Zij spreekt de hoop uit, dat in de toekomst met dit land normale en vruchtbare betrekkingen zullen kunnen worden onderhouden.

Een goede verhouding tussen Indonesië en Nederland kan bevorderlijk zijn aan het scheppen van betere verhoudingen tussen de Westerse wereld als geheel en de zelfstandige staten van Azië en Afrika.

Afgezien van de omstandigheid dat daardoor een nauwer contact met de jonge christelijke kerken in Indonesië mogelijk wordt, worden daardoor bovendien de belangen der Papoea's en van de hier te lande of elders vertoevende Ambonezen het best gediend.

V. Koninkrijk

In het Koninkrijks-verband dient een hartelijke samenwerking tussen de het Rijk vormende landen bij de voortduur te worden bevorderd.

Duidelijk moet de in het Statuut voorziene plaats van de landen Suriname en de Antillen in haar volle waarde worden erkend, mede door de inschakeling van vertegenwoordigers van deze landen bij het internationale werk van het Koninkrijk.

De geestelijke en stoffelijke welvaart van de beide genoemde landen worden in overeenstemming met de regeringen der beide landen met hulp van Nederland krachtig bevorderd.

Indien zulks voor de eigen ontwikkeling der andere Rijksdelen wenselijk is, zal aan eventuele wijzigingen van het Statuut door Nederland zoveel mogelijk worden meegewerkt.

VI. Overheidshuishouding en financiën

De belangrijke taak van de overheidshuishouding voor de voorziening in collectieve behoeften erkennend, is de A.R. Partij van oordeel, dat het beleid erop gericht moet blijven om op verantwoorde en stelselmatige wijze de verhouding tussen de overheidsuitgaven en particuliere bestedingen ten gunste van de laatste te wijzigen.

Een behoedzaam financieel beleid van de Rijksoverheid is daarom noodzakelijk, terwijl mede de mogelijkheid van verdere belastingverlaging in het kader van een afweging van prioriteiten moet worden opgehouden.

Het beleid moet voortdurend gericht zijn op een belastingpolitiek, waarbij de rechtvaardigheid ten opzichte van de verschillende groepen der bevolking en hun specifieke problemen wordt getoetst aan het draagkrachtbeginsel, rekening houdend met de wisselende omstandigheden.

De A.R. Partij vraagt aandacht voor de fiscale lasten voor ongehuwden en voor de fiscale kant van het meewerken van gezinsleden in eigen onderneming of beroep.

VII. Onderwijs en cultuur

De wezenlijke vrijheid van onderwijs is een van de primaire vereisten voor een staatkunde zoals de A.R. Partij die voorstaat. Zij zal zowel bij de uitvoering van bestaande als bij de totstandkoming en de uitwerking van nieuwe wettelijke regelingen in acht moeten worden genomen.

Financiële gelijkstelling over de gehele lijn dient uitgangspunt voor de bekostiging van het onderwijs te zijn. Aan bevoorrechtiging van het openbaar onderwijs boven het bijzonder behoort een einde te komen door met betrekking tot de zogenaamde randdiensten van het onderwijs (medisch, sociaal, psychologisch en paedagogisch) aan particuliere initiatieven dezelfde mogelijkheden te bieden als aan de publieke. Dit moet bij de wet worden geregeld.

Voorziening in het tekort aan onderwijs-personeel en onderwijs-lokaliteiten blijft een zaak van grote urgentie.

Voor schipperskinderen dient het volgen van normaal lager onderwijs verplicht te worden gesteld met dien verstande, dat voor de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen een billijke regeling wordt getroffen. De mogelijkheden tot het volgen van voortgezet onderwijs door schipperskinderen dienen te worden verruimd.

In verband met de Europese ontwikkeling ware in overweging te nemen de geleidelijke invoering bij het lager onderwijs van onderwijs in een niet-Nederlandse moderne taal.

Zowel voor de ontwikkeling van de in ons volk aanwezige intellectuele capaciteiten als voor de bevordering van rechtvaardige inkomens- en vermogensverhoudingen, acht de A.R. Partij het van belang, dat door alle lagen der bevolking van de in ons land aanwezige onderwijsmogelijkheden in een zo uitgebreid mogelijke zin gebruik kan worden gemaakt.

Een verdere verruiming van de financiële tegemoetkomingen dienaangaande is vereist.

De eis van subsidiëring van particuliere beroepskeuze-bureaux en van de christelijke openbare leeszaalen en bibliotheken, naar een redelijke maatstaf, houdt daarmede verband.

Het radio- en televisiebestel behoort niet geschoeid te zijn op commerciële leest, doch dient te berusten op in het volksleven gewortelde organisaties. De wet moet het mogelijk maken, dat zulke organisaties de veelzijdigheid van de geestelijke en culturele waarden in ons land tot haar recht kunnen doen komen.

Een staatsomroep of een eenheidsomroep moet worden verworpen.

De financiering van de wereldomroep behoort niet uit de luisterbijdragen van de binnenlandse omroep te geschieden.

De Overheid dient te bevorderen, dat het filmwezen niet uitsluitend gebonden is aan commerciële belangen.

De Overheid hoede zich voor elke vorm van discriminatie onder andere ten aanzien van uitingen van christelijke kunst en cultuur.

VIII. Jeugd, recreatie en sport

De algemene vorming van de jeugd moet in de eerste plaats haar basis vinden in een sterk en gezond gezinsleven. Zij vindt in belangrijke mate haar uitvoering in de vrije jeugdvorming, die de morele en, waar nodig, financiële steun van de Overheid verdient. Daarnaast verdient het bijzonder jeugdwerk de krachtige steun van de Overheid.

Het medewerken aan de totstandkoming van mogelijkheden voor actieve en passieve recreatie vergt, vooral ook in verband met de thans op grote schaal ingevoerde vijfdaagse werkweek, in toenemende mate de zorg van de Overheid.

De lichamelijke opvoeding en de sportbeoefening dienen ten behoeve van een gezonde volksoontwikkeling krachtig te worden bevorderd. De Overheid moet ook harerzijds daaraan zodanige financiële steun verlenen, dat deze activiteiten niet afhankelijk behoeven te zijn van de geld-opbrengsten der gokzucht.

Eventuele pogingen om door de invoering van de vijfdaagse werkweek mogelijk geworden verplaatsing van de wedstrijdsport van de zondag naar de zaterdag te stimuleren, dienen krachtig te worden bevorderd, o.m. door het scheppen van een daardoor noodzakelijk wordende uitbreiding van sportaccomodatatie.

IX. Economische en monetaire politiek

Een vrije ontwikkeling van het economisch leven moet worden bevorderd. Daartoe moeten produktie en distributie zich zoveel mogelijk in de particuliere ondernemingsvorm voltrekken.

De Overheid heeft echter in dezen een eigen verantwoordelijkheid. Een positief economisch en monetair beleid is nodig om die vrije ontwikkeling mogelijk te maken.

Dit beleid houdt in:

1. een gezonde monetaire politiek als basis voor waardevast geld en voor een doeltreffende conjunctuurpolitiek;
2. het streven naar verantwoorde concurrentieverhoudingen.

Daarbij zijn met name aan de orde:

- a. een krachtige bevordering van het gebruik maken van alle economische mogelijkheden, welke ons land biedt, en van het verhogen van het peil van de welvaart in die streken, waar zij nog is achtergebleven. De regering streeft er met kracht naar dat ons

- land in de ontwikkeling van de toepassing der kernenergie niet achterop raakt;
- b. een kartelpolitiek, welke misbruik van monopolies en machtsposities door ondernemers voorkomt, en er in het algemeen tegen waakt, dat de vrijheid, die voor het bedrijfsleven tegenover de Overheid wordt begeerd, door de bedrijfsgenoten zelf wordt vernietigd;
 - c. een politiek, gericht op een juiste prijsvorming, waarbij de verantwoordelijkheid in de eerste plaats aan het bedrijfsleven wordt gelaten;
 - d. een critische instelling ten aanzien van uitbreiding van dat gedeelte van het bedrijfsleven, dat zich in handen van de Overheid bevindt en, waar dit verantwoord is, beperking van de omvang van deze sector;
 - e. het betrekken van het economisch belang van de consument in het overheidsbeleid, zowel ter bescherming van de consument zelf als van het daarbij betrokken deel van het bedrijfsleven.

X. Sociale politiek

De sociale politiek dient te zijn gericht op:

- a. de handhaving en de uitbreiding van de werkgelegenheid ook voor minder-validen en moeilijk plaatsbaren, in het bijzonder door voortzetting van de industrialisatie en het creëren van speciale werkobjecten;
- b. de spoedige totstandkoming van een wet op de arbeidsongeschiktheid; een uitbreiding van deze voorziening tot anderen dan werknemers is noodzakelijk. Voorzover hierdoor nog niet alle gehandicapten worden geholpen (met name dient hier te worden gedacht aan hen, die als gehandicapten geboren zijn of op jeugdige leeftijd geworden zijn) dient ook voor deze groep een bevredigende regeling van levensonderhoud, geneeskundige behandeling en revalidatie te worden geschapen;
- c. de zorg, voorzover de Overheid daartoe gerechtigd is, dat het nationaal inkomen op rechtvaardige wijze aan de onderscheiden bevolkingsgroepen ten goede komt. Het verhogen van de minimuminkomens uit loon of anderszins moet in het bijzonder worden bevorderd;
- d. een loonbeleid, dat onder repressief toezicht der Overheid zo direct mogelijk aan de verantwoordelijkheid van het georganiseerde bedrijfsleven wordt overgelaten;
- e. een verbetering van de positie van de gepensioneerden, zowel in de overheidssector als in de particuliere sector; ten aanzien van

de laatste onder meer door bevordering van maatregelen welke tot strekking hebben, dat door het bedrijfsleven grotere stortingen worden gedaan in de bedrijfspensioenfondsen, en van instelling van bedrijfspensioenfondsen waar deze nog niet bestaan, alsmede door verhoging van de A.O.W.;

- f. het in de komende parlementaire periode treffen van een regeling tot afschaffing van de gemeenteclassificatie inzake de lonen;
- g. de voortgaande bevordering van de individuele bezitsvorming als middel ter versteviging van de sociale positie der brede lagen van het volk;
- h. de bevordering van de totstandkoming door het bedrijfsleven van regelingen, welke tot strekking hebben aan allen, die in de onderneming werkzaam zijn, een aandeel in de winst toe te kennen. Het toezicht op deze regelingen dient niet door de instanties, die met de uitvoering van de loonpolitiek zijn belast, te geschieden. Deze regelingen dienen genoegzame waarborgen te bieden tegen overbesteding in de consumptieve sfeer.

XI. Bedrijfsorganisatie en maatschappijvormen

De Overheid dient met kracht een zodanige hervorming van de structuur van het bedrijfsleven te bevorderen, dat de arbeid naast het kapitaal wordt erkend als constituerend element van de onderneming en dat de werknemers op grond van hun mede-verantwoordelijkheid als volwaardige bedrijfsgenoten worden erkend. Hoezeer deze hervorming alleen haar innerlijke waarde kan bereiken, indien zij gedragen wordt door wederzijds begrip en wederkerige verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers, heeft in deze ook de Overheid een eigen verantwoordelijke taak.

De Overheid stimuleert met kracht het tot stand komen van nieuwe publiek-rechtelijke bedrijfsorganen.

De Overheid voert geen georganiseerd overleg over economische aangelegenheden met de ene groep van bedrijfsgenoten buiten de aanwezigheid van een vertegenwoordiging der andere groep.

Bevordert moet worden, dat via nadere wettelijke regelingen de mogelijkheid wordt benut tot het oefenen van invloed door het personeel in het beleid van de onderneming, bijvoorbeeld door verkiezing van een deel van de commissarissen door het personeel.

Voorbereid wordt een herziening van het vennootschapsrecht, waarbij de arbeid naast het kapitaal wordt erkend als constituerende factor van de onderneming.

In de bestuursvorm der onderneming dient tot uitdrukking te komen, dat de onderneming is een samenwerking tussen arbeid en kapitaal onder leiding van de ondernemer.

XII. Ruimtelijke ordening en bevolkingsspreiding

Zowel in economisch en sociaal als in bestuurlijk opzicht is een op een grotere bevolkingsspreiding gerichte politiek zaak van algemeen nationaal belang.

Voor de niet tot voldoende ontwikkeling gekomen gebieden vereist zij een beleid dat

- a. de voorwaarden scheidt voor een gezonde economische ontwikkeling door industrialisatie en door verdere mechanisatie en rationalisatie in de agrarische sector;
- b. de openbare voorzieningen treft, die het vestigingsklimaat en de maatschappelijke levensomstandigheden versterken.

Het beleid inzake de ontwikkelingskernen dient, na een eventuele herwaardering op onderdelen, te worden voortgezet.

Voor de reeds aan sterke bevolkingsconcentratie onderhevige gebieden is een politiek vereist, die

1. aanstuurt op een zodanig gebruik van de nog aanwezige ruimte, dat de toekomstige economische functionering van die gebieden haar normale voortgang kan hebben, zo nodig mede door het voorkomen van vestigingen, die bij hun plaatskeuze niet aan deze gebieden gebonden zijn;
2. de gelegenheid scheidt voor voldoende recreatie van de grote-stadsbevolking;
3. de reeds bij land- en tuinbouw in gebruik zijnde gronden zoveel mogelijk ontziet naar gelang van hun produktieve waarde;
4. een gezonde sociale aanpassing van de naar elders gemigreerde plattelandsbewoner bevordert.

De centrale Overheid dient, ook voor wat haar eigen vestigingen en de uitvoering van haar eigen werken betreft, bij te dragen tot een meer gelijkmatige verdeling van bevolking en werkgelegenheid over ons land.

XIII. Woningnood en volkshuisvesting

De A.R. Partij acht het feit, dat 18 jaar na de tweede wereldoorlog nog op ruime schaal de direct-menselijke ellende van de woningnood bestaat in onze overigens welvarende volkshuishouding een zodanig ernstige en onaanvaardbare omstandigheid, dat alles er op moet worden gericht om in de komende vier jaren de schaarste aan woningen in algemene zin op te heffen. Dit dient voorzover nodig te geschieden met voorlopige terzijdestelling van belangrijke andere openbare en particuliere belangen.

Om het beoogde doel te bereiken zal het in de eerste plaats noodzakelijk zijn de totale in ons land beschikbare bouwcapaciteit te vergroten, mede door ruimere gebruikmaking van fabrieksmatige en arbeidsbesparende bouwmethoden. De Overheid trede daarbij stimulerend op, mede door meer-jarenprogramma's en grotere continuïteit te bevorderen. De capaciteitsvergroting zal voor een lange reeks van jaren nodig zijn, niet alleen om thans op beslist korte termijn de directe woningnood op te heffen, maar tevens om de van jaar tot jaar met tienduizenden in aantal toenemende krotten op te ruimen en voorts om ruime uitvoering te geven aan voor de algemene ontwikkeling van ons land zo belangrijke werken op het gebied van industrie, onderwijs, utiliteitsbouw, weg- en waterbouw en recreatie.

Aangezien de beschikbare bouwcapaciteit voorshands niet voldoende is om aan alle aanwezige bouwbehoeften te voldoen, dient nog meer dan tot dusver aan de woningbouw de hoogste prioriteit te worden verleend.

De A.R. Partij staat in beginsel op het standpunt, dat, met handhaving van de woningwetbouw, moet worden gestreefd naar toestanden, waarin in het algemeen de voorziening van directe levensbehoeften, waartoe de huisvesting behoort, door de staatsburger uit eigen middelen zonder overheidssubsidie moet kunnen worden verzorgd. Evenwel meent zij, dat zowel de schaarste aan goedkope woningen als het inkomenspeil van grote delen der bevolking thans nog steeds van dien aard zijn, dat deze doelstelling nog slechts met grote voorzichtigheid kan worden gerealiseerd.

Di# brengt met zich mede, dat bij de woningbouw de hoogste prioriteit moet worden toegekend aan goedkope, maar goede woningen, die door de betrokkenen tegen een redelijk bedrag kunnen worden gehuurd, ook wanneer dit noodzakelijk maakt een vergroting van het aantal te subsidiëren woningen, hetzij in de woningwet- dan wel in de premiesector.

Op voet van de woningwet gebouwde woningen dienen in beginsel slechts te worden verhuurd aan gegadigden beneden een bepaalde inkomensgrens. De doorstroming dient krachtig te worden bevorderd.

Ernstige overweging verdient de huurbeschermingsbepalingen te herzien in die zin, dat de mogelijkheid wordt geschapen huurders van woningwetwoningen boven een bepaalde inkomensgrens te verplichten de woning te verlaten.

Bij de woningbouw dient bovendien, meer dan tot heden, bijzondere zorg te worden besteed aan de grootte en de indeling der woningen, zodat ook aan de behoefte van grote gezinnen, bejaarden en alleenstaanden kan worden voldaan, terwijl tevens bijzondere aandacht moet worden geschonken aan de bouw van ééngzinswoningen.

Meer aandacht zal — in verband met een goede gezinspolitiek — moeten worden besteed aan het voorkomen van onderlinge hinder; vooral een doeltreffende geluidsisolatie moet zeer gewenst worden geacht.

Verdere huuraanpassing zal moeten plaatsvinden indien en voorzover deze noodzakelijk is om woningbouw tot een economisch rendabele zaak te maken.

De bevordering van het eigen woningbezit moet, mede vanwege de maatschappelijke betekenis van particuliere bezitsvorming, worden voortgezet en versterkt.

XIV. Verkeer en waterstaat

Het verkeer is in deze tijd nog meer dan het water een nationale, slachtoffers vragende, vijand. De verkeersveiligheid dient met kracht door de Overheid te worden bevorderd. Dit dient onder meer te geschieden door middel van moderne wegeaanleg. Ook dient grote zorg te worden besteed aan het verkeersonderwijs op de scholen, terwijl voorts zal moeten worden gestreefd naar een wettelijke regeling van het rijkschoolonderwijs.

Ook de waterstaatkundige voorzieningen in ons land zullen na afweging der prioriteiten hun verdere uitvoering moeten vinden, met name voorzover zij voor de veiligheid en de ontsluiting, benevens voor de verdere ontwikkeling van bepaalde gedeelten van ons land bevorderlijk zijn.

XV. Land- en tuinbouw

De A.R. Partij acht noodzakelijk een sociaal-economische landbouwpolitiek op lange termijn, die geplaatst wordt in het kader van de algemene maatschappelijke ontwikkeling en die derhalve gericht is op het in goede banen leiden van de veranderingen, welke bezig zijn zich te voltrekken zowel binnen als buiten de landbouw en zowel nationaal als internationaal.

Die politiek zal een zodanige basis dienen te vormen, dat een zelfstandige boeren- en tuindersstand samen met de daarin betrokken werknemers kan bijdragen tot de bloei der moderne samenleving.

Zij bepleit in dit verband bij de Overheid:

- a. een markt- en prijspolitiek, die een zodanig stabiel rentabiliteitsniveau kan scheppen, dat het de land- en tuinbouw in staat stelt het gewenste aanpassingsproces te volbrengen;
- b. voor de landarbeiders een loonpeil, dat in vergelijking met de lonen in andere bedrijfstakken verantwoord is;

- c. verbreding van de structuurpolitiek, met grotere nadruk op de bevordering van de ontsluiting van het platteland (verkeers- en waterstaatkundige werken, waterleiding, electrificatie, huisvesting);
- d. verdere verruiming en verbreding van de werkgelegenheid op het platteland (industrialisatie, recreatie);
- e. verruiming van de mogelijkheden voor niet-agrarische beroepsopleiding ten plattelande;
- f. stimulering van het wetenschappelijk onderzoek in land- en tuinbouw, zowel op economisch als op technisch gebied;
- g. verdieping en verbreding van het land- en tuinbouwonderwijs;
- h. uitbreiding van de economische en agrarisch-sociale voorlichting;
- i. versterking van de positie van het gezinsbedrijf;
- j. bevordering van de ruilverkaveling;
- k. actieve medewerking aan de landbouwpolitiek in de Europese Economische Gemeenschap, zulks in nauw verband met de ontwikkeling van het beleid van deze Gemeenschap in de overige sectoren van het economisch leven;
- l. een fiscale politiek, die rekening houdt met de structuur van de agrarische onderneming en er toe bijdraagt, dat een aanpassing aan de gewijzigde productie- en afzetomstandigheden kan worden verkregen.

XVI. Visserij

Meer dan tot dusverre dient de Overheid ook voor de visserij een beleid op lange termijn te bevorderen, mede met het oog op de totstandkoming van de Euromarkt. Voorzieningen ten aanzien van een moderne havenoutillage en mogelijkheden voor een modernisering van de vloot, alsmede van de opleiding der vissers, verdienen daarbij de aandacht.

In de door waterstaatswerken geschade belangen van vissers in het Delta-, IJsselmeer-, Lauwerszeegebied en elders moet behoorlijk en tijdig worden voorzien.

XVII. Scheepvaart, luchtvaart en wegvervoer

De A.R. Partij vraagt de aandacht van de Overheid voor de uiterst conjunctuurgevoelige binnenvaart.

De samenwerking en zelfwerkzaamheid van de duizenden particuliere schippers in hun organisatorische verbanden moeten door de Overheid worden gestimuleerd.

Het voortbestaan van het particuliere schippersbedrijf dient te worden bevorderd door een passende bijdrage in de kosten van de research voor de nieuwbouw en voor de modernisering van binnenschepen, alsmede door passende crediet-mogelijkheden.

Er dient naar te worden gestreefd, dat het aandeel van ons land in de internationale scheepvaart en luchtvaart wordt gehandhaafd.

Een evenwichtige ontwikkeling van het binnenlandse en internationale goederenvervoer op de weg dient te worden bevorderd.

XVIII. Midden- en kleinbedrijf

De A.R. Partij wil een zodanig zelfstandig midden- en kleinbedrijf, dat dit een waardevol onderdeel vormt van onze moderne samenleving.

Wanneer de Overheid aan het bedrijfsleven de ruimte verschaft om een geleidelijke groei tot stand te brengen dan dient dit zo te gebeuren, dat het midden- en kleinbedrijf van deze ruimte op overeenkomstige wijze gebruik kan maken als andere delen van ons bedrijfsleven.

Het midden- en kleinbedrijf dient in het georganiseerd overleg tussen Overheid en bedrijfsleven op voet van gelijkheid met de overige gesprekspartners te worden behandeld.

De A.R. Partij bepleit, dat het overheidsbeleid gericht wordt op:

- a. een verdere regeling voor het middenstandsonderwijs, waarbij ook aan het christelijk middenstandsonderwijs ruime kansen worden geboden;
- b. een acceptabele situatie bij het bezetten van nieuwe bedrijfspanden; deze bezetting dient niet beheerst te worden door ongelijkheid in economische machtsverhoudingen, maar dient samen te gaan met veelzijdig overleg gegrond op sociaal-economische maatstaven;
- c. het geven van financiële bijdragen bij het totstandkomen van initiatieven uit het midden- en kleinbedrijf, ten einde deze initiatieven aldus te stimuleren; dit zou o.m. kunnen geschieden door het leveren van
 - een bijdrage voor de bedrijfs-economische en -technische voorlichting aan het midden- en kleinbedrijf;
 - een bijdrage in de financiering van een maatschappij voor de aankoop van gronden voor de bouw van bedrijfspanden;
 - een bijdrage in een spaarfonds voor aspirant-ondernemers;
- d. een vertegenwoordiging van het midden- en kleinbedrijf in het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Economische Gemeenschap, overeenkomstig de daarvoor vastgestelde regels;

- e. het treffen van een wettelijke voorziening tegen oneerlijke concurrentie op het gebied van de reclame en voorts verbetering van de Wet Beperking Cadeaustelsel en de Uitverkoopwet, met als doel het bevorderen van een ordelijk economisch verkeer, het garanderen van rechtszekerheid en het verkrijgen van een aanpassing aan zich wijzigende omstandigheden.

XIX. Maatschappelijk werk

De Overheid dient er voor zorg te dragen dat het maatschappelijk werk, in al zijn verscheidenheid tot ontwikkeling kan komen.

Daarbij dient erkenning te vinden de behoefte van het maatschappelijk werk aan eigen organisatievormen en opleidingen, welke voortkomen uit het kerkelijk en particulier initiatief. De Overheid verlene aan de organen van het maatschappelijk werk financiële steun op basis van objectieve normen.

Gezien de sterk religieuze en levensbeschouwelijke inslag van het maatschappelijk werk dient de Overheid, bij de taak welke ook zij op dit gebied heeft te verrichten, de eigen verantwoordelijkheid van de organen welke uitgaan van het kerkelijk en particulier initiatief, volledig tot haar recht te doen komen en voor haar deel een goede samenwerking met deze organen te bevorderen.

De Overheid bevordere ten behoeve van een doeltreffende hulp aan de mens in nood een goede coördinatie van de materiële hulpverlening en de dienstverlening door organen van het maatschappelijk werk.

Een wettelijke regeling van het maatschappelijk werk dient zo spoedig mogelijk tot stand te worden gebracht.

XX. Volksgezondheid

De handhaving en bescherming van de volksgezondheid is een zaak van openbaar belang. Daartoe dient de Overheid de particuliere arbeid op het gebied van de lichamelijke en geestelijke volksgezondheid te steunen.

De reeds enige jaren aanvaarde geneesmiddelenwet dient spoedig in werking te treden.

De Overheid dient maatregelen tegen de steeds toenemende lucht- en waterverontreiniging te bevorderen.